

szelek, mellyek a' tengereken zúgtok! tí kö-
sziklák, mellyek a' felhőkbe fel-hágtok! tí er-
dők, mellyek zöldellő leveleiteket rázzátok!
egygyeztessétek - öszve énekteket, zengjete-
k a' Bőltesség' ditséretére! Bóldogok azok az Ural-
kodók, kik a' te méltóságodat érzik. Bóldog
az az Ország, melly a' te uralkodásodat meg-
esméri. O Bőltesség, vígafztald az én vége-
met! érzem közelíttő halálomat. Fogadgyatok-
el engem', o Atyáimnak Lelkei, fogadgyatok-
el a' haldakló *Ossidnt*!

IX.

*IFIABBIK ROBINZON. — Íródott a'
gyermekeknek gyönyörködtető és hasznos ma-
gok mulatságokra I. H. Kämpe Úr által. —
Fordítódott Németből Magyarra Gelei József
által. — Nyomtatódott Pozsonyhann, Patzko
Agoston Ferentz' betűivel, 1787. — — nagy
8. rétbenn, 479. oldalra.*

Ez a' könyv egyike a' leg - olvashatóbb for-
dításainknak. Ki - vévén egynehány idiotismust,
melly a' Fordítókra olly igen szokott ragadni,
hogy idegenségét magoktól gyakorta nem ve-
szik észre, nem akadunk semmi ollyan homá-
lyosságra, mellyet a' figyelmetesen olvasó gyer-
mek is meg ne érthessen. Illyen az, midőn a'

3dik oldalonn Detrik azonn való örömébenn,
 hogy testvérivel egygy alma fa alatt ülvén babor
 hüvelykelhet, és Atyjának mesélgetését hallgat-
 hatja, így kiált - fel: *Már ex ugyan felséges!*
 (daß ist herrlich) — pag. 17. más emberek halálra
 dolgoznak, (andre arbeiten sich zu Tod) az az,
 mások majd meg-szakadnak a' munkában. —
 pag. 20. az érdemes Kapitány (der würdige Haupt-
 mann) az az, a' jó-szívű, szánakozó. — pag. 136.
Köszöntelek tégedet százszor. (ich grüße dich hundertmal) A' Magyar csak egyszer köszönt; de kü-
 lömben is ítéletem szerint nints szerentséltenebbül
 fordított oldal az egész könyvbenn, mint a' 136dik
 és 137dik, hol a' Fordító a' gyermekeknek pró-
 bául írtt 's hibákkal — de a' Nyelvnek geniusá-
 hoz nem alkalmaztatott hibákkal rakott leveleit
 hozza-elő. — pag. 304. *az éjtszakát vigyázdsal*
húzzuk-ki — (mit Wachen) az az, ébren töltsük-
 el. — pag. 343. *méltatlankodó formán,* Ez Latinis-
 mus, ab indignatione. — pag. 361. *ki nem nyer*
hette magától. az az, meg nem állhatta, hogy
 . . rá nem vehette magát, hogy.

Kedverlenek, sőt néhol szenyvedhetetlenek
 azok a' populáris alacsony szövegek, mellyeket
 — ha gyanakodásom meg nem tsal, és magá-
 nak a' Fordítónak itt hinni bátoraságos — egygy
 Barátja, ki a' nyomtató-sajtó alól ki-jött lap-
 lagokat nyomtatásbéli hibáiktól tisztogatta, a'
 Fordítónak kedve ellen, sőt híre nélkül is, be-

lé rakott. Illyen az igen sok helyekenn előforduló GOROMBA *szándék*, GOROMBA *tselekedet*, GOROMBA *szó*, nem az inurbanitás, hanem az éretlen szándék, meg nem gondolt szó, 's okatlan tselekedet helyett. — pag. 25. egy KITSIT gondolkodott, az az, eggy kevés ideig, vagy, eggy kevéssé. — pag. 11. eggy TSEPP pénzem sints, az az, eggy fillérem, eggy x. om, eggy pénzem sints. — pag. 35. ez a' DRÁGA JÓ Kapitány, — de mindenekfelett pag. 125. a' DRÁGA SZÉP *tekenős béka*. Szóllhat é ízetlenebbül akármelly sopánkodáshoz szokott vén-anyó? — pag. 124. *parantsolt a' békának*, az az, ha bár kése nem volt is még is fel-bontogatta a' békát. — pag. 151. *innepe volt a' láma gedóknak*; jó, hogy a' példabeszéd szerént *kardtsont* nem mondott. — pag. 181. *füle' botjdt se hajtotta rd*; az az, nem gondolt véle. — pag. 185. *könyvet, papirosat kerekíteni*, az az, szerzeni. — pag. 187. *a' lámdkat* (bárányokat) *le-sózta, le-gyilkolta*, az az, meg-ölte; még pedig nem dühösségből, hanem ételnek. —

Az illyen populáris szóllásokkal való élést eggy átaljábann illetlennek nem tarthatni; sőt inkább a' comicus munkákban, a' millyen például Prof. Simay Kristófnak a' *Ravaszága*, tizet ad és életet az egész munkának: de ki hallgathatja ezeket a' Robinzonbann, eggy tanúlt és gyermekeinek elő-menetelén szorgalmazkodó Atya' szájából?

Hasonló hiba az, a' 131dik oldalonn, midőn Robinzon minden emberi társaságonn kívül lakván egynéhány esztendőök óta a' szigeten benn, egykor Anyja után esdeklik, 's így kiált fel: *Szerelmes drága Afszony Anyám!* — Esmét é a' fel-hevültt, el-ragadtatott phantazia ilyen haszontalan piperét? nem így kiált é inkább-fel: *édes Anyám! édes jó Anyám!* — — A' 104dik oldalonn egy hibás festés van: *Millyen ditső-módra kotsikázik-elő a' setétes felhők közül a' fényes villámás.* A' mennyi szó, tsak - nem ugyan annyi hiba! — A' mennyikő tüze, az az, nem a' *villámás*, vagy inkább már *villámlás*, (minthogy ÁSba ki-menő vége, ha szabad úgy szóllani, *levődést* térszen, nem *személyiséget*, a' mihez a' *kotsikázás* metaphorája annál kevesebbé illik), hanem a' *Villám* sebessebb, mint-sem hogy lobbanását *kotsikázásnak*, és tüzesebb, hogy-sem *fényesnek* lehessen mondani; ellenben a' felhő, ha kénköves gőzzel viselő, nem *setétes*, hanem *scétét*, sőt talám *fekete*. Igazában lehetett volna ezt a' szép festést így copíálni: *szép nézni, melly hirtelen lobban-fel a' mennykő a' terhes fellegekenn, 's mint tsap szikrázva le.* A' hol a' le-nek éppen utóljára ejtése a' képzelődéssel szintén láttatja, mint esik a' menykő.

Magánn a' homlok'-levelen kedvetlen a' sok *íródott*, *fordítódott*, *nyomtatódott.* — A'

Magyarra, és *Nyomtatódott* szükségtelen. *I. H. Kámpe* is hibás; mert a' Magyar a' kereft-nevet utánna veti a' Vezetéknek.

A' ki - mutatott fogvatkozásoknál sokkal számosabb az, a' mi ezt a' fordítást mind természetes folyásával 's értelmességével, mind kivált némelly idegen dolgoknak szerentsés elnevezésével ajánlhatja; pedig *Martialis* szerint ha egy munkában van annyi jó, a' mennyi rossz, már a' munka javallást érdemel (*). En ugyan kételkedem rajta, hogy az a' könyv akadhatott volna é szerentsésebb Fordító kezébe: ellenben szerentsésnek állítom magát is G. Uramat, hogy minekelőtte s' munkához fogott, még akkorában próbálatlan vállaival a' *Horatius* javaslása szerint számot vetett, 's valami *patheticus* Íróhoz nem nyúlt. Most minekutánna a' *Halló bódog estvéjét* is ki-botsátotta, már bátrabban 's nagyobbbat is merhet. Légyen szabad itten, személyes unszolásaim után, újokban kérem, hogy mind azt az idejét, melyet gyengélkedő egészsége miatt tudományos foglalatosságokra fordíthat, szentelje a' Hazai Nyelvnek, mellynek el-hagyatott sorsa minden el-készült 's jól-született Hazafit, nyugodalmának fel-aldozásával is, nemes védelemre kiált.

K A Z I N C Z Y.

*) *Triginta toto mala sunt epigramata libro:*

Si totidem bona sunt, Lause, liber bonus est.